

БЮЛЕТЕНЬ

Події - Становища - Оцінка - Критика

Грудень

6/34

1991

Мандат 90.3%

"Україна розбила СРСР!"

Так і не інакше трактують західні публіцисти сучасну самостійницьку політику України, оцінюючи без зайвого критицизму або еuforia результат референдуму 1 грудня 1991 року. В поточній українській історії кожний менше або більше політично оправданий порив до державної незалежності зведе історичним, і закінчуємо їх однаково епілогом "Встоятись не було сил"... Голос народу України від 1 грудня 1991 року став винятковим і небувалим фактором у тисячолітній історії України, коли її народ одержав можливість свobodно, без погроз, примушень і підкупу висловити свою волю до статусу держави, в котрій він бажає упорядкувати і влаштувати своє майбутнє життя. Досі, то лиш організовані групи або верстви народу, будьто з станового, мілітарного, економічного або ідеологічного ґрунту брали на себе ролю творення держави, і її змісту, для народу. 1 грудня 1991 року народ перший раз в історії прийшов до голосу і сказав своє слово. Є усі підстави тактувати цю подію епохальною як у формально-юридичному змислі, так і в національно-духовому. З 1-шим грудня усі попередні пориви до політичної незалежності у XX столітті одержують свою легітимність, оскільки тоді не було умов для народу висловити організовано свою волю. Докази для цього знаходимо у спонтанному засвоєнні і прив'язанні народу до попередніх періодів визвольної боротьби, від 500-ліття Козацької Слави до подій 1-шої і 2-гої Світових Воєн, до останніх змагань проти московсько-більшевицького насилля. Висловлюючи свою національну зрілість численними маніфестаціями, історичними костюмами і символікою, черпаючи духовність з історичних джерел, відроджений народ знав з чим іти до 1-го грудня.

Не менш переломовим виявився результат референдуму в стосунку до політичних сил зовнішнього світу, особливо в ділянці його міжнародної політики. Голос сучасної України реєструвався у століттях світу, і документувався в політичній літературі. Це потягне за собою корективи в поясненні історії, географії, культури, демографії, і поволи вони підуть до енциклопедій та шкільних підручників, щоб молодь у всьому світі вивчала

їх. Це тому, що, як стверджено в пресі, "Україна забила останній цвях в домовину Советського С'єзу!"

Так, слушно! Це її почесна функція...

Референдум має ще більше переломове значення в практичній політиці краю. Насамперед, критика що до постанови Верховної Ради про референдум була до великої міри слушною. На роз'яснення постулатів було мало часу. Народ, виглядало, не був приготований. Партійні кадри ще в багатьох областях мають контролю життя. Демографічні заходи КППС, виселення українського елементу на другі території СРСР, і масові поселення росіян на Україні, не говорили в користь референдуму як справедливої розв'язки національного питання України. До того, мільйони українців поза батьківщиною, які не стратили своєї національної приналежності, не брали участі в референдумі. Але застереження, на щастя, виявились неоправданими. Референдум поставив кінець паперовим суверенітетам, і заставляє уряд здійснювати один за одним атрибути незалежної держави.

Символічний "останній цвях" потряс Європою, (й Америкою), і заставив їх лідерів рахуватися з реальністю. В Москві М. Горбачов і Б. Єльцин заявили, (так як колись Ленін), що без України не може бути Союзу. Вислід референдуму вони не рахують виходом України з СРСР, бо "такий розрив означав би катастрофу для 'батьківщини', для України, Росії й Європи, та для всієї інтернаціональної спільноти... це призведе до хаосу, кровопролиття, і тому цей процес мусить бути припинений негайно".

Історія підказує, що попередні визвольні змагання України ніколи не мали сприяння ведучих у міжнародній політиці сил. З Москви на Україну висилалось Муравйова, і проблема була розв'язана "внутрішнім" порядком. Для визнання Балтійських держав през. Буш чекав на сигнал від Горбачова. "Захід був більш советський як совети". Але скоро західня преса експлодувала інформаціями про Україну; від 24 серпня до 1 грудня вона шораз твердше передбачувала результат референдуму і витворювала опінію, з якою уряди мусили рахуватися. Ніколи в світі Україна не була так багата і так позитивно заступлена в пресі, як перед 1-шим грудня 1991. (Ще й поламало

зовнішню політику през. Буша, якої він не мав...).

Перший грудень це мандат для реконструкції краю на демократичних засадах та очищення його від екологічних і соціологічних забруднень минулого. Це є тяжке і відповідальне завдання для Л. Кравчука. Західні репортери не скривають факту, що він донедавна був ідеологом КПУ, та що він блискавично перетворився в "націоналіста". Стверджують також, що він "вкрав" свою платформу в НРУ. (Пропонується звільнити "зłodія" від вини і кари. Рух через це не збідніє). На зовнішніх форумах він виявився репрезентантом поміркованої лінії, але неуступчивим якщо йдеться про повну незалежність держави. Голоси конституанти, як подають репортери, вважають його на даному етапі потрібним, бо знаючи московську бюрократію йому краще буде відстоювати

принципи незалежності. Інші кандидати заслуговують також на повне довір'я, але їхнє рішуче минуле, (один був засуджений до смерті), могло б утруднювати полагодження сучасних стосунків. Так ставлять справу виборці "з долини".

В недавній історії шансу створити українську державу мали соціалісти, але вони її не створили. Пізніше до державотворення взяли націоналісти, які також нічого не створили. Перебудова дала цю шансу комуністам, і ці, як видно, державу створили. Відсіваючи сенс анекдоти від цієї популярної поговірки серед народу слід пам'ятати, що без попередніх державотворчих зусиль, які б вони ідеологічно не були, дорога від Шербицького до 1-го грудня 1991 була б колишнім комуністам далекою.

Про державну незалежність і національну свідомість

В зв'язку з назріванням вирішних подій розводились в народі дебати про конечність державної самостійності, та низьку національну свідомість у більшості східних та центральних областях. Йшлося про синхронізацію: державну незалежність треба за всяку ціну досягнути зараз, користаючи з процесу дезинтеграції імперії, а національну свідомість, на якій державна незалежність ґрунтується, треба відроджувати і плекати протягом декількох поколінь. Так розглядалися наслідки лихоліть, царських і ленинських. Наслідки ідеологічного насилля, атеїзму, русифікації та позбавлення об'єктивного розвитку історичних наук, на думку багатьох, були непоборими.

Несподівано новим політичним лідерам вдалось збудити й закріпити насамперед державний патріотизм і принцип територіальної незалежності, згідно з тим, що на це саме прийшла пора; а національну свідомість, як сукупність духових і культурних елементів, рішено трактувати як довготерміновий плян. Може навіть у кращих умовах нової свободної державної системи.

З задоволенням приходиться ствердити, що занедбань у цих двох паралельних процесах не було. Кожна ділянка, (за винятком господарської), розвивається в міру існуючих можливостей, з надією на кращі. Державні питання вирішуються на базі "Realpolitik", а рівночасно в ділянці духової культури, яка на щастя не виявилась сподіваним "Диким полем", творяться фундаменти для довготермінових програм відродження. Появляються нові друковані праці заборонених колись джерел історії і культури, для читашкої публіки і шкіл, і створюються наукові інституції для встановлення і систематичного ведення учбових процесів вищого рівня.

В Київському державному університеті, який донедавна сильно "інтернаціоналізували" щоб вивести звідти українську мову, відкрито декілька нових кафедр: Сходознавства, Заходознавства, Мов і літератур народів України, та вінці Інституту українознавства; (кафедри філології, історії, права, економії, фізики та географії). На факультетах Інституту викладатимуть визначні науковці України та запрошені професори з діаспори.

При тому слід згадати створення першого

Національно-гуманітарного ліцею. (директор Петро Кононенко), призначеного для випуску високої кляси молодих українознавців, яких завданням буде нести по всій Україні оформлене фахово і невикривлене знання про її духовну культуру. Крім програмних дисциплін в ліцею викладатимуть український етнос, природу й екологію, суспільно-економічні предмети, культуру й релігію, право, та предмет про Україну в її міжнародних відносинах. Ліцей має дані статі елітарним закладом для обдарованих дітей, які бажають присвятитися гуманітарним дисциплінам, тобто головним предметам української духовости, що має відродитися в майбутніх поколіннях. Ніхто не передбачував, що в сучасній зматеріяльзованій добі знайдеться стільки бажаючої молоді, (і її батьків), охочої вибрати професію саме в духовій ділянці розвитку народу. Із 900 зголошених прийнято 300, (на більше не було бюджету ані місць), а інших розміщено у споріднених гуманітарних галузях науки.

У пляні розвитку національної духовости недавно відкрито в приміщеннях колишньої Києво-Могилянської Академії "Університет Києво-Могилянська Академія", (ректор Вячеслав Брюховецький). Саме в цьому колишньому самотньому центрі високої освіти в Україні і Східній Європі думають створити центр з міжнародним складом студентства і викладачів. Тут приймають молодих спеціалістів, що відбули два роки підготовки в інших університетах чи інститутах і володіють українською та англійською мовами, оскільки частина викладів чужоземних професорів відбуватиметься в англійській мові. При відкритті університету були присутні визначні науковці й гості, а Л. Кравчук приобіщав старання для того, щоб Києво-Могилянська Академія за новим статусом перетворилася у найвищий заклад на Україні, таким як була її попередниця. Він зі свого особистого добродійного фонду удилив Академії 300,000 крб. А меценат Ю. Колесников вніс десять мільйонів крб. (Він просив ректора записати весь його концерн "Кримконтиненталь" до братства Києво-Могилянської Академії, як це свого часу було зроблено щодо гетьмана

Екологічна обстановка на Україні

(Із лекції академіка *Константина Ситника, Київ*)

ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

Глибокий, невтихаючий біль викликають проблеми зв'язані з аварією на Чорнобильській АЕС. Ця національна трагедія призвела до людських жертв, погіршення здоров'я десятків тисяч людей, створила національно-психологічну напруженість у ряді районів, насамперед Київської, Житомирської, Чернігівської і Рівенської областей. Змінився на гірше уклад життя значної частини населення, вищим став рівень захворюваності. Водночас строки реалізації ряду передбачених урядом важливих заходів, зриваються. Дезактиваційні роботи очікуваного зниження радіоактивного забруднення поки що не дали.

Уряд республіки зволікає всю роботу по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, не усуває наявні недоліки, навіть не забезпечує ретельну зйомку кожного населеного пункту в районах, що постраждали. Але вже давним-давно треба було виявити всі ділянки з високими рівнями забруднення і на цій основі чітко визначити, з яких населених пунктів і в які строки будуть евакуйовані жителі, як буде забезпечено їх працевлаштування, соціально-побутове і медичне обслуговування. Для решти населених пунктів треба було розробити і здійснити конкретну науково-обґрунтовану програму робіт по дезактивації з тим, щоб знизити забруднення до норм радіаційної безпеки. Необхідно твердо домогтися від союзного уряду щоб фінансування цих робіт відбулося за рахунок союзного бюджету, тому що це лихо, викликане прорахунками і злочинними діями московських керівників. (Тепер вже запізно! Ред.).

П. Сагайлачного і коша Запорозького. Оживає стара традиція).

Згідно з концепцією гуманітарного факультету він гуртуватиме національну інтелігенцію - носія основних відомостей з філософії, мистецтвознавства психології, теософії та інших ділянок гуманітарних наук. Об'єктом наукових досліджень мають стати специфіка національної ментальності, духовості, історія українського мистецтва й національної культури, але все це в світовому контексті, щоб дипломи Академії були "конвертабельні" у світовій науці. (Бакалаври, магістри, доктори).

В будинку Академії є приміщена Київська військово-морська школа. Присутній на відкритті начальник школи, контр-адмірал Коровін, закликав вже завтра братися до діла, та запевнив, що його курсанти допомагатимуть в ремонті звільнених ними приміщень. Такий ентузіазм усіх напевно запевнить нормальний розвиток як незалежного державного життя, так і паралельно духового відродження українського народу. Визволяючись із постійного песимізму слід сказати - "Щасти Боже!"

На мою думку, треба терміново у медико-санітарну допомогу населенню, що вжити рішучих заходів до поліпшення медикаментами, харчування дітей, виділити необхідну діагностичну і лікувальну дозиметричні прилади. Час вирішити і підвищення заробітної плати медичних працівників, жорстокого контролю - це дозволить виконати роботу найдосвідченіших спеціалістів.

Заклади охорони здоров'я республіки не використовують методиками епідеміологічного спостереження за здоров'ям населення цих районів. Відсутня програма диспансеризації населення і оцінювання її проведення. Не взяті на облік і не здійснені диспансеризацію чимало людей, які брали участь в ліквідації аварії, а в даний час проживають в районах республіки і за її межами. Не вирішено питання їх соціального захисту. Все це на совісті союзного уряду, але й уряд республіки, відповідні виконавчі органи, міністерств і відомств, які повинні забезпечити жорстокого контролю товарами першої необхідності, не здійснили вичерпних заходів для наведення порядку в організації цієї справи.

А поки що не вистарчає м'ясних продуктів, не задовольняються потреби населення в фруктах, які передбачені діточими раціями. Багата республіка і не в змозі забезпечити населення продуктами хоча б дітей, що страждають від радіаційного лиха?

Урядом республіки приймаються заходи спрямовані на прискорення соціально-економічного розвитку територій, прилеглих до зони відселення, погіршених умов життя, однак виконуються вони незалежно від об'єктивних умов.

І ще одна серйозна проблема, про яку йдеться в розмові вже майже 4 роки - забезпечення населення дозиметрами. Як республіка не спроможна виробити дозиметри дешево і доступно для всіх, ми розписуємося у власному безсиллі, та не можемо закупити. Далі так тривати не може. Всі ми живемо в дійсній обставині, в якій вони живуть.

Тепер про проблеми 30-кілометрової зони Чорнобильської АЕС. Лихозвісна зона протягом тривалого часу залишатиметься небезпечною зоною радіоактивного забруднення. І не тільки в межах 30-кілометрової зони, але й в інших районах. Але ні Уряд республіки, ні Академія не вирішили цих питань не зайняли активних заходів з метою запобігання забрудненню підземних вод у зоні охолоджувача, де вміст стронцію-90 значно перевищує норму, і "рудого лісу", де виявлено радіоактивний плутоній. Гостро стоїть питання прискорення дезактивації 30-кілометрової зони і заплавлення її, де рівень забруднення також високий. Це небезпека, що можлива інтенсивна повинна бути здійснена значного забруднення дніпровської води.

Цьому лихові слід будь-що запобігти. Техніки, яка потрібна для виконання таких робіт в Україні поки що немає. Рада міністрів УРСР не вирішила питання про виділення коштів з союзних органів питання про виділення

Чи потрібна Україні ядерна зброя?

В зв'язку з організацією українських збройних сил політичні лідери і депутати Верховної Ради висловлюють різні погляди на пов'язану з нею проблему ядерної зброї. Вправді, в акті про суверенність України від липня 1990 р. Україна декларувалась як безядерна держава, однак дальший розвиток подій, зокрема територіяльні претенсії до України середовища Б. Єльцина, і намагання стягнути ядерну зброю від республік до Росії для зберігання і контролю, вимагає глибшого обговорення позитивів і негативів посідання ядерної зброї Україною.

Існує переконання, що з огляду на концепцію росіян Україні треба мати власну ядерну зброю; не для зовнішньої агресії, звичайно, але для власної самооборони. Атомово заряджені ракети й гарматні стрільна повинні бути гарантією проти тих потуг, які люблять "визволяти" інші народи і загарбувати їхні території. Майбутні стратеги поневолення України думатимуть двічі, пам'ятаючи, що в Україні є атомово зброя для відплати. Це тим більше, що мабуть вже від I Св. Війни як агресія так і оборона мають тотальний характер; це значить, що вогнем знищується не тільки фронтову лінію противника, але його поселення, будови, індустрію, майно, і передовсім безборонний народ. Недавня "гуманна" війна майже усього цивілізованого світу проти Іраку є доказом того, що за які б цілі вона не велась і скільки "носіїв культури" в ній участі не брали б, головною жертвою в ній став народ Іраку, особливо безборонні курди. Ніхто сьогодні не жалує за тим, скільки лічниць і шкіль знищено, скільки дітей гине без лікарської опіки й медикаментів, або скільки курдських родин в горах терплять зимою від недоживання й епідемій. Прикладом безпеки народу є держава Ізраїль, яка серед ворожого арабського оточення вдержує своє існування гарантією ядерної зброї.

Сьогодні існує "атомний клуб" відомих силових потуг, і при тому й менші народи прагнуть осягнути цей потенціал. Західні потуги змагають до непоширення цієї зброї ширше, і в цьому зміслі створився комплекс страху перед тим, що дещо з атомового арсеналу колишнього СРСР попаде в посідання республік, і так збільшиться небезпека цілевого або випадкового атомного зриву. Захід (і США) постійно виявляють довір'я Союзові і Росії, (які можемо вважати синонімами), бо це створюватиме

коштів для придбання такої техніки за кордоном.

На жаль, республіка не займає голосу у визначенні перспективи Чорнобильської АЕС, будівництва та нарощування потужностей інших атомних станцій. Неясність в цьому питанні поряд з недостатньою кваліфікацією кадрів, важким морально-психологічним кліматом в колективах можуть значно знизити рівень безпеки експлуатації електростанцій. Тому тепер вкрай необхідно прискорити вирішення питання про дострокове припинення експлуатації ЧАЕС, а також про можливість дальшого нарощування потужностей Хмельницької і Ровенської чи інших АЕС.

(Заввага: Недавно Рада міністрів прискорила дату припинення експлуатації ЧАЕС з 1995-го на 1993-тій рік).

для них певність, що ядерна зброя знаходиться в надійних руках. В добу атомної цивілізації Україні залишаються лиш потенційні чорнобилі, а для гарантії її свободи - нічого! З того випливає потреба українському уряду не відмовлятися від заінстальованих на території республіки і в Чорноморській флотії ядерної зброї, не віддати її Росії, але взяти її під контроль, приступивши до міжнародного порозуміння щодо її статусу. Пам'ятаймо, що ядерну зброю вльоквано на Україні не для пікніку, ані для її добра; тому тепер зброю цю треба політично використати для України. Коли в майбутньому на Сході Європи дійде до встabilізованого й міжнародньо гарантованого мирного правопорядку, тоді можна буде її демонтувати.

Ми пережили I Св. Війну, коли Україна розпускала свої війська, а її сусіди узброювались до зубів. Вислід з того відомий. Сьогодні ми не бачимо жодних благородних намірів у тих же сусідів; вони ще не віджили після "найсвітлішого розквіту Марксо-Ленінського соціалізму" в них, а вже готуються до творення власних "потуг" коштом загарбання частин української землі. Наше сусідське оточення нічим не відрізняється від оточення Ізраїля, і стратегію нашої оборони ми мусимо плянувати подібно.

Які можуть бути негативи посідання Українською державою ядерної зброї? Чи може трапитись катастрофа? Досі такої не було, а Україні трапилась ядерна катастрофа не у мілітарній діяльності. Можуть бути лиш значні кошти вишколу персоналу і вдержання ядерних споруд, але це не співмірне з вимогою безпеки країни, і нормального мирного розвитку її народу. Краше жити в сусідстві ядерних ракет, ніж гинути без них у майбутніх воркутах, соловках, березах картузьких і авшвіцах.

Ветеран американської армії

*

Майже рівночасно з думками приятеля нашого бюлетеня на тему ядерної зброї висловився Юрій Мацейко, доктор історичних наук, політолог і дипломат. ("Л. У.", ч. 44). Побіч вимог державної безпеки він оцінює проблему в аспекті міжнародних договорень щодо ядерної зброї і споріднених прирядів. Становище України він розглядає на підставі декларацій про суверенітет і незалежність України.

Специфічне становище України в справі ядерної зброї виявилось ще 1968 року, під час підписання міжнароднього договору ООН про нерозповсюдження ядерної техніки. Договір тоді підписували дві категорії держав: ядерні, які самі розвинули і посідають атомову зброю, і неядерні держави. Запрошення до підпису угоди не одержали Україна і Білорусь, з тої причини, що невідомо було як їх трактувати; ядерними їх не бажали визнати, щоб не збільшувати числа членів "атомового клубу", а безядерними не могли визнати, бо на їхніх територіях знаходилася ядерна зброя. Так їх і замовчали.

В сучасній ситуації, коли Україна проголосила акти суверенності і незалежності, ситуація змінилась, тим більше, що у першому акті Україна заявила безядерною територією. Переконавання членів Верховної Ради є поділені: прихильники зброї на території України говорять, що це в інтересах її незалежного розвитку, реалізації суверенітету, підвищення міжнародного престижу, зміцнення безпеки держави; інші покликаються на Деклярацію суверенітету, в якій Україна говорить "про свій намір стати в майбутньому постійно неутралною державою, яка не бере участі у військових блоках і дотримується трьох неядерних принципів: не приймати, не виробляти і не набувати ядерної зброї".

Не нехтуючи аспектами безпеки держави, але маючи професійний досвід у міжнародних стосунках, Ю. Мацейко стверджує, що саме посідання атомової зброї не гарантуватиме безпеки країни так ефективно, як це можна досягнути міжнародними гарантіями і оборонними договорами. Україна мусітиме сприяти зміцненню міжнародного режиму нерозповсюдження ядерної зброї, поліпшенню міжнародного політичного клімату, ліквідації конфліктних ситуацій, і припинення гонки зброєнь. Тому, що в Деклярації про суверенітет ці постулати нешироко розроблені, Ю. Мацейко пропонує:

а. Верховній Раді доповнити три принципи безядерності країни рядом додаткових постанов:

- заборонити транзит ядерної зброї по території України;
- не передавати ядерної зброї іншим державам, включаючи контроль над нею;
- не надавати допомоги іншим державам у виробництві або надбанні ядерної зброї;
- не домагатися допомоги у виробництві ядерної зброї;
- не розробляти і не здійснювати випробування ядерної зброї;
- не передавати ядерну зброю не тільки окремим державам, фізичним або юридичним особам, а й будь-

яким союзам держав або багатостороннім об'

б. Україна повинна підписати нерозповсюдження ядерної зброї.

в. Розпочати нелегкий і тривалий процес про безядерність України в контекст національної безпеки. При вирішенні числа економічних, політичних, правових і екологічних питань ставити вимогу додаткових гарантій безпеки.

Паралельно слід будувати систему безпеки з безпосередніми сусідами України: Чехо-Словаччиною, Угорщиною і Румунією.

Автор говорить, що проголошення України подиктоване всією тисячолітньою державотворенням на нашій рідній землі. Історична, політична й економічна необхідність новий етап зміцнення міжнародного співдружності, надійний шлях до її інтеграції.

*

Ядерна зброя стала тепер предметом дипломатичної активності. Власники ядерної зброї бажають непоширення техніки її виробництва, особливо на Ірак, Північну Корею, Південну Африку. Вони свідомі того, що існує чорний ринок ядерного знання і матеріалів, (збагаченого урану та плутонію), та що внаслідок розпадання радянської атомної індустрії багато експертів ядерного виробництва шукають зайняття в других краях. (Також заплатять). При тому усамостійненню радянських республік автоматично твориться несподіваних членів "атомового клубу" - це ускладнюватиме контролю існуючих арсеналів. Заявлення Л. Кравчука Заході про неучасть у військових блоках, і в додержанні усіх міжнародних конвенцій про ядерну зброю, призвело до прихильнішого трактування України на Заході саме в останні дні перед р

Революція чи непорозуміння?

Завдяки "перебудові" на Україні започаткувався активний процес формування суспільно-політичних поглядів у нових організаціях та об'єднаннях; постало їх 16, з окремими програмами й статутами, і відповідною кількістю послідовників. У сучасному розвитку подій ці сформовані партії не мали нагоди сповнити їхніх творчих функцій так, як це є у традиційних встановлених демократичних системах, бо для урухомлення їх у післясовєтській дійсності потрібен довший час, якого не було. З коначности поточний політичний процес перенісся на ширший громадський форум, до Руху, а звідти до Народної Ради, як сегмент демократичної опозиції у Верховній Раді України.

Окремим сегментом українського політикуму оформилась Українська Міжпартійна Ансамбля (УМА). Цей колектив організацій сповідує ідеологічні засади крайнього ("інтегрального") націоналізму, (копію націоналістичних позицій ОУН на межі 40-вих років), разом з незаміною стратегією революції. Імпрези

цього осередку проходять при портретах Коновальця, Донцова і Бандери.

У програмовому арсеналі УМА знаходяться постулати з-перед II Св. Війни. Ці групи матеріали друкують та розповсюджують політичній і матеріальній подачі від діаспори), без уваги на їхню давність і невідповідність сучасних умов державного будівництва. Життя такого "застою" не терпить. Кожна течія мусить бути динамічна співмірно до процесів, якщо вона має бути актуальною. Пригадуємо, що ОУН 40-вих років, озброєна ідеологічними засадами, мусила часто виправдовувати не стати музейним експонатом буржуазної історії. Оголошувати їх актуальними сьогодні і при нинішній дійсності - не має оправдання.

Ренесанс політичних партій сьогодні вільнодумству їхнього активу. Створення соціалістичні, демократичні, республіканські

демократичні, селянські, християнські і анархістичні; усі вони наставлені на участь у державному процесі на базі плюралізму, а назовні програмово пов'язуються з такими ж партіями в Європі. Така співдружність з політичними силами Заходу є позитивна. Соціал-Демократична Партія України мабуть перша отримала міжнародне визнання і була прийнята до Конфедерації соціал-демократичних партій Центральної і Східної Європи. Її делегати провели там піонерську роботу за незалежність України.

УМА має таку ж можливість творити ідеологічно-програмове середовище, діяти у спектрі українських сил, і брати участь в міжнародних форумах. Та співпраці УМА з другими партіями не видно, а міжнародний форум для неї ще не створився. З її публікацій старих матеріалів видно, що вона бажає бути ексклюзивною ідеологічною організацією, такою як була ОУН. Але ОУН лиш 40-41 рр. З цією стратегією УМА логічно самоавторизувалась до ведення визвольної політики й будівництва незалежної держави сьогодні. Вона існує на теорії націоналізму донцовської редакції, і рахує себе спадкоємницею ОУН, (для якої цілі?), котра цієї теорії не приймала. Націоналізм, як термін і система політичних та духових вартостей, стосується всіх, хто працює для розвитку національної ідеї та для реалізації державної незалежності. Таке об'єктивне пояснення терміну націоналізм різне від догми УМА. Тому УМА не може бути спадкоємницею дійсної ОУН, ані націоналістичною. Вона є новий твір на старих скомпромітованих засадах. Націоналізм в такому виданні це аномалія, а претенсії до духових і політичних надбань ОУН - це зурпація.

Ані УМА, ані її спонзори з діаспори, не диспонують інтелектуальними силами, потрібними для оновлення старої або для спорядження нової ідеологічної теорії, і тому вони змушені пристосовувати старі постуляти до нових умов, де для них нема примінення.

Інше непорозуміння УМА це орудування терміном революція. Недавно одна партія в діаспорі, зрозумівши неактуальність цього терміну в сучасних умовах, замінила у назві своїй окреслення "Революційна" на "Республіканська". УМА на Україні зате воліє стару бутафорну тарабанщину замість логічного висновку. Любить товкти воду в ступі.

Марксисты спопуляризували колись революцію для розбиття національних організмів у змісли "добра класів", а націоналістичні сили, з претенсіями на національну сукупність, полюбили революцію собі. (Та не лише її, але багато більше елементів суспільного й економічного значення). Хоч ОУН після війни уточнила це поняття для вжитку в повстанській боротьбі, то революція таки краще підходить до насильницького перевороту державної влади в одній нації, аніж до боротьби одної нації проти чужих окупаційних сил (навіть включаючи автохтонні продажні елементи). Отже, боротьба проти московської окупації революцією не є. Але боротьба УМА проти демократичного українського режиму в Києві, це вже буде революція, згідно з енциклопедією.

ОУН була одна, ексклюзивна, і боролась проти зовнішнього ворога; УМА хоче бути такою ж, і виповіла війну Народній Раді. В умовах де єдність національних сил є імперативом, там роля ексклюзивної ідеологічної організації ("лучші люди") є руйнінською. Ненависть до

плюралізму і демократичних засад не сприяє консолідації сил у конфронтації з зовнішнім ворогом, але заповідає внутрішньонаціональну боротьбу. Її у нас було багато. Час покінчити з нею.

Внаслідок інтелектуальної убогості претенденти на вождів нації змушені безкритично передруковувати деструктивну творчість старої дати. Д. Донцов мав якусь ціль нищити М. Драгоманова. Народ не прийняв цієї пропозиції; в культурі і науці відновлено інститут його імені, та відкрито заборонену і знівечену більшовиками спадщину цього європейського українця. Факт, що Драгоманова нищили однаково Донцов і КПРС - не має пояснення в УМА. Дрібка національної свідомості і самоспешани вистарчила б, щоб знати про ролі Лесі Українки в українській духовості і культурі, і пам'ятати що Драгоманов був не тільки дядьком, але й ментором і виховником її. Скільки ж людської гідності послають модерні "націоналісти", коли вони скидають капелюха перед пам'ятником Лесі Українці а рівночасно зневажають Драгоманова? Або, коли вони стають на струнко 22 січня, а рівночасно паплюжать усіх соціалістів за їхню ідеологію.

В тому самому комплексі руїни української історії і культури знаходиться стремління монополізувати визвольну боротьбу "істориками" з діаспори, які мають на меті незаслужено підносити авторитети своїм і собі, а з злонаміреним і нахабністю руйнувати добре ім'я другим учасникам недавньої історії, їхнім противникам; бо це є інтегральний елемент націоналістичної моралі - рости вгору нищенням і приниженням політичних противників, навіть тоді, коли їхня об'єктивна характеристика заслуговувала б на пошану. (Донцов проти Костомарова, Драгоманова, Грушевського).

Подібну опрацію переводять непокликані люди з УМА, та діаспоральні банкроти, над останніми епізодами підпільної боротьби, щоб зруйнувати загальне довір'я і поставити цю частину історії під сумнів. Знову, йдеться тут про дискредитацію одних і ославлення других, тобто вже посмертне продовження заїлих персональних амбіцій за рахунок тисячів жертв, і терпінь тих які вижили, яким ці амбіції були чужі, і яким просвічувала лиш висока ідея добра батьківщини. Треба надіятись, що за умов свободи народ знатиме кому повірити позитивну державно-творчу роботу, щоб оминути небезпеку "революції".

ПОВІДОМЛЕННЯ

В попередньому номері бюлетеню було повідомлено про відвідини до США і Канади народного депутата Верховної Ради України, голови народного контролю Львівської Обласної Ради та головного редактора газети "Поклик сумління" Євгена Гриніва. Виявилось одначе що з огляду на кінечність виступати депутатам перед народом в справі референдуму 1 грудня - Є. Гринів не міг прибути. Його відвідини перекладено на другу половину січня 1992 року. Усі заінтересовані будуть своєчасно повідомлені про розпис його виступів перед громадянством.

Вибачаємось?... за що?

Від 29 вересня до 5 жовтня цього року в Києві відбувалися меморіальні імпрези в пошану масово розстріляних людей, (в більшості жидів), німцями 1941 року. Це вперше за 50 років імпреза відбулася свобідно, без накидування ідеологічних і політичних московських інтерпретацій. Участь в імпрезі взяли високі урядові особи і культурні діячі України, представники інших держав, найбільша з них від Ізраїля, і тисячі київської публіки. Промовці висловлювались гідно з глибоким розумінням події в історичному, гуманному і духовому аспектах. Було підкреслено чужинцями, що відбуття такої урочистої пропам'ятної імпрези стало можливе шойно цього року, завдяки процесові усамостійнення України. Хоч одному гостю з Ізраїля кортіло говорити про коляборантів, що замість урочистого поминання спрямовулось на відплату, то це нікому не пошкодило. Тон імпрезі надали українські інтелектуали:

"У цей скорботний день, стоячи на землі Бабиного Яру, перед прахом жертв національної ненависті, ми повинні думати не лише про уроки минулого, але і про майбутнє, про долю нашої Вітчизни - незалежної держави України.

Якою хочемо бачити Україну?

Україна без кровопролиття, без братовбивства, без національної і політичної ненависті і ворожнечі - ось наш ідеал". (Юрій Шербак).

Голова Верховної Ради України Леонид Кравчук сказав: "Історія взаємин українського та єврейського народів непроста і драматична. Були в ній і світлі, були і чорні сторінки. Ніхто з нас не має права нічого забувати. Але пам'ятаймо не для того, щоб ятрити старі рани, а для того, щоб не допустити їх у майбутньому.

Пошл жертв геноциду стукає в наші груди. Чи можна таке забути? Ніколи! Смерть пам'яті - це смерть душі".

Звідомлення з цієї самої імпрези написала відома журналістка Христя Фріленд в газеті "Вашингтон Пост", (6 жовтня 1991), під сензаційним наголовком: "Українська роля визнана в масакрах у Бабиному Яру 1941". Згідно з її твердженням Л. Кравчук, визнаючи участь українських коляборантів, сказав: "Частина вини є наша... Сьогодні, в цю урочисту хвилину, для нас буде природно просити пробачення від жидівського народу".

Нерозгаданим залишається факт, що українська преса, (принайменше ця що дійшла до США), "прохання про пробачення" у виступі Л. Кравчука не подала. Якщо вона це затаїла, а пані Фріленд зміст переєскравила, то на тому участь українців у масакрі не слід так закінчувати.

В недавньому минулому, може 15 років тому, репортер "Вашингтон Пост" у Москві, Кевін Клоз, написав статтю, стверджуючи, що традиційний український антисемітизм був причиною, чому українці стріляли жидів у Бабиному Яру. До редакції негайно пішло заперечення, і воно було надруковане. А коли редактор телефоном запитав автора в Москві де він цей матеріал узяв, то цей відповів, що йому це дали у Москві, і назвав прізвище сьгодні вже покійної людини. Це діялось в час,

коли московсько-жидівська мафія безсором заходила підшити масакру в Бабиному Яру щоб дискредитувати їх у світі. Голівудські спродукували телевізійну програму про Бабиному Яру, одному епізоді офіцери "Айнзацгруппе", (які езекуції), скаржились, що вони не зможуть такі маси жидів, як їм доручено; інший з них "не журись - за нас це виконають українці" і ця думка опінія прийняла це, і ніхто не думає вибачатись.

В умовах самостійної України поминання Бабиному Яру не могла також відбутись без Пані Фріленд, до якої мається довір'я, відновити "застійний" антукраїнський стереотип, не того скільки в її статті є правди, а скільки "унапрявлення". У більшості західної ментальності традицію безкритичного подавання наївних жидівських історій, яких в дійсності ніколи не було, роки не стверджено авторитетно і не подано про те, які українські мілітарні оди призначення, в яких уніформах і під чиєю командою у Бабиному Яру. Українських півмілітарних груп, таких які мали мадяри, румуни, єврейське існувало. Київська міська поліція, (яка лиш була українською), участі в розстрілах не брала, поодиноких цивільних коляборантів, то таке було, щоб німецькі офіцери пустили їх на беззахисні десятизарядки і дозволили стріляти по жидівській фантазії, створені для дискредитації українців. Отже хто, перед ким, і за що повинен вибачатись?

Зрозуміло, що вибачення перед жидівською сучасній політиці важливий атрибут. Вибачався Л. Валенса, то можна і Л. Кравчуку Бабин Яру. Просити пробачення через фальшиву фантазію та надавати їм статус дійсності - це поважний і не благородний жест, а результат політичного тиску. Існує така несправедливість, що німецькі жертви має вибачатись весь світ, а з України покладає найбільші жертви в русифікаційно-культурницькому погромах, колективізаційних голодоморах і в II Світовій Війні, але це з України ніколи не вибачаються, і нікому це не болять.

А Л. Кравчук, якщо йому подобається, просити пробачення, як зайшла така мода. Він навіть буде вищий за Іпака Шаміра...

Бюлетень УДР

Видає Секретаріят Українського
Демократичного Руху
Редактор - Степан Процик

Ukrainian Democratic Alliance
P. O. Box 1785, Springfield, VA

Гірка вода

*На залізничній станції Стрілки Старосамбірсь-
кого району, (в минулому Стрілківський ра-
йонний центр), як і годиться, є криниця, з якої
десятиріччями пили і сьогодні п'ють холодну
воду. Але яку? Судить самі.*

У кількох метрах від криниці поховані, вірніше сказати, закопані десятки вбитих людей - жертви сталінського терору. Цю криницю ніхто не розпорядився закидати, закрити назавжди, і нової не викопали в іншому місці. Можливо хтось з нашої влади набереться сміливості сказати, що не знав? Ні, знали і знають. Ще 12 років тому, коли тільки прийшов я працювати на станцію Стрілки, неодноразово повідомляв санепідемстанцію телеграмами, що вода в криниці чимось пахне. Працівники санепідемстанції приїжджали, набирали в пляшечки воду на аналіз. А відповідь була однозначна: "вода годиться для споживання, хоч має специфічний запах, потребує лише хлорування". І так завжди, до сьогодні. Нехай санепідемстанція не могла встановити, взнати, що то за специфічний запах, а місцева сільська Рада, місцеві жителі?! Сумніваюсь, щоб не знали. Можливо, хтось скаже - це було так давно, сліду не залишилось. Але ж відомо, що ще й тепер, наприклад, при копанні ровів для прокладання кабельних ліній викопуються кості. Так, тіла розкладались, а земля всмоктала "соки" трупів назавжди.

Ось вам і фільтруючий ґрунт для загальної криниці.

Якось пізно ввечері вийшов я до криниці з відрами принести води, коли побачив - біля криниці горить свічка, і на колінах молиться старенький дідусь. Це мене дуже вразило: що б воно могло означати? Чекав, поки старенький закінчить молитися. А він, піднявшись, побачив мене і поспішив відійти. Я попросив його зачекати, розповісти, за кого він молиться, для чого ця

свічечка. Почув лише коротку відповідь: "тут лежить закатований мій єдиний син".

Звичайно, це не могло незацікавити. Дідусь не місцевий. Автобусів уже не було, і він подався до села Тур'є, а може кудись далі. Пізніше мені вдалось дещо дізнатись. Ходить він молитися і чвітить свічечку вже сорок років. Чи хтось бачить, чи ні - йому тепер байдуже і не страшно. Залишилось і йому мало жити. Скаржився, що дуже болять ноги, а дорога така далека. Ще просив у мене, коли дізнався, що я працюю на станції: коли Господь Бог дасть, вислухає його молитву, щоб його теж тут поховали.

Що ж мені залишилось робити; я йому обіцяв, заспокоїв, що зроблю все що зможу. Хто він, не знаю. З того часу його ніколи ніде не бачив.

Повертатись з водою мені стало якось дуже важко, мабуть, важче, ніж цьому старенькому дідусеві з хворими ногами. Воду вилив і вперше прийшов до хати з попржніми відрами. Не хотілось про це говорити нікому, але зрозумів, що мовчатине зможу. Хай люди знають, висловляться про цю трагедію.

Отже, прошу всіх, хто знає, хто зможе щось доповнити, роз'яснити, чиїх синів кості викопують біля криниці, скільки їх там?

Вірю в людську доброту і надіюсь, що гору візьме справедливість. Хотів би ще раз зустріти того дідуса, вибачитись перед ним за поспішну передчасну обіцянку, бо як же знову ховати біля криниці?

Може, ці невідомі заслужили, щоб їх кості спочили на кладовищі, їхні останки потрібно перезахоронити саме там. Або нехай вже буде могила, а криницю закрити, щоб не пили з неї воду!

Іван Лещинин
начальник станції Стрілки
Старосамбірський район

"Поклик сумління", листопад 1990, ч. 13)

Ukrainian Democratic Alliance
P. O. Box 1785
Springfield, VA 22151